

Zahraniční stáž v Zambii

Dětský domov Malého Noe v Mongu

27. 9. 2018 – 25. 12. 2018

Jana Česká

4. SPP

Zahraniční stáž v Zambii u organizace Njovu jsem absolvovala již podruhé. Přestože jsem již z předchozího pobytu věděla, co očekávat, byly tři měsíce v této jihoafrické zemi nabyté překvapeními, novými zkušenostmi a zážitky.

Před odjezdem, cesta, vízum

Před odjezdem bylo potřeba zařídit očkování, cestovní pojištění a zakoupit letenky.

Do Zambie není žádné očkování v současné době povinné, nicméně některá očkování jsou výrazně doporučována. Moje očkování zahrnovalo ochranu proti hepatitidě A a B, žluté zimnici, břišnímu tyfu, meningitidě a choleře. V zemi je poměrně vysoký výskyt vztekliny, nicméně riziko styku s nakaženým zvířetem je malé a léky po pokousání jsou dobře dostupné. Zambie je země s výskytem malárie. Jako prevenci lze užívat profylaxi, já jsem však vzhledem k mnoha nežádoucím účinkům tyto léky neužívala. Důležité je se maximálně chránit proti štípnutí komárem (moskytiéra, repelent, sprej na likvidaci komárů v místnosti), v případě příznaků nemoci vyhledat lékařskou pomoc.

Cestovní pojištění jsem měla sjednané u České spořitelny jako celoroční cestovní pojištění k bankovnímu účtu (vzhledem k vykonávané praxi je nutné, aby zahrnovalo pojištění odpovědnosti).

Letenky jsem pořizovala asi s měsíčním předstihem u společnosti Kenya Airways. Letěla jsem z Mnichova s dvěma přestupy v Paříži a Nairobi. Tuto letenku jsem zvolila z důvodu nižší ceny, vyšla mě přibližně na 20 000 Kč a cesta trvala 18 hodin.

Po příletu do hlavního města Lusaky jsem si hned na letišti zakoupila turistické vízum. To mě za cenu 50 dolarů opravňovalo k pobytu v zemi po dobu 90 dní (pouze jsem jej musela každý měsíc prodloužit na imigračním oddělení).

Na místo, kde jsem bydlela a vykonávala praxi, nebylo nutné si s sebou brát žádné nezbytné vybavení. Přestože je v Zambii po většinu roku teplé počasí (v době mé stáže bylo přibližně 30-35°C) není vhodné mezi místními obyvateli nosit příliš krátké nebo vyzývavé oblečení, nosila jsme tedy dlouhé kalhoty a trika s krátkým rukávem, případně delší sukně, tílka nebo šaty. Nezbytné jsou pak sluneční brýle, opalovací krém s vysokým faktorem ochrany a repelent. Vše se dá ale bez problémů pořídit na místě.

V Zambii se platí zambijskou kwachou, která však v ČR není k dostání. Možností je výměna prostřednictvím amerických dolarů, nejjednodušší je však vybrat si peníze z bankomatu přímo v zemi, v supermarketech je možné platit kartou. Kurz byl v domě mého pobytu cca 1kw=2 Kč.

Život v Zambii

Po pár dnech v hlavním městě jsme odjela do 600 km vzdáleného města Mongu. Cestovala jsem autobusem, který jezdí několikrát denně a cesta trvá asi 10 hodin.

Mongu je hlavní město Západní provincie, která je považována za jednu z nejchudších oblastí Zambie. Zde jsem byla ubytována v malém domě v blízkosti domu projektové manažerky Kamily. Měla jsem k dispozici veškeré vybavení - postel s moskytiérou, sporák, základní nádobí, toaletu a sprchu. V objektu bylo k dispozici také WiFi připojení, případně je možné si všude zakoupit kredit, za který se dá pořídit datové připojení v mobilu.

V Mongu se nachází jeden supermarket, který je velmi podobný supermarketům v Čechách a zakoupit tu můžete vše potřebné. Ceny jsou stejné nebo o něco málo vyšší než v ČR. Balíček těstovin zakoupíte za 10kw (20Kč), kilo rajčat 7-12kw, kostka tvrdého sýra 30kw, toustový chléb 10kw, půllitrová láhev sladkého nápoje (cola, sprite) 6kw. Zeleninu nebo rýži je levnější nakupovat na trhu, kde zároveň podpoříte místní farmáře a trhovníky.

Národním pokrmem je nshima, což je kaše z kukuřičné mouky. K té se pak jedí nejrůznější přílohy – smažená ryba, vařené fazole, kuře nebo tradiční listová zelenina rape. V Mongu je také oblíbená rýže, jelikož se zde na místních pláních pěstuje. Na trhu nebo podél cest lze také zakoupit pečenou kasavu (maniok), kukuřici nebo pražené arašidy. Ve městě se také nachází několik restaurací a jeden fast-food.

Mongu není velké, takže se na spoustu míst dá dojít pěšky. Místní doprava spočívá v malých minibusích, které jezdí jednu určitou trasu. Nemají žádné jízdny řady, na minibus stačí zamávat a vevnitř poté průvodčímu oznámit, kde chcete vystoupit. Platí se přímo v minibusu a cesta

v Mongu stojí 4-7kw. Někdy se může stát, že autobus zastaví a čeká na další cestující a nevyjede, dokud není zcela plný. Cesta z centra města na trh tedy může trvat 5 nebo také 30 minut. Po setmění není bezpečné se dlouho pohybovat venku, v Zambii víceméně neexistuje veřejné osvětlení a minibusy přestávají jezdit. Je nutné jet v takovém případě taxíkem.

Běžně se stává, že během dne vypadne elektřina. Většinou to trvá pár hodin, ale může to být i několik dní. Nejdelší výpadek za dobu mého pobytu byl asi 2 dny, ale podle místních to může být klidně i týden. V takové situaci nastávají trochu bojové podmínky a je třeba na ně být připraven. Nepostradatelným společníkem je v takovém případě powerbanka a svítilna. Uvařit se dá venku na rozpáleném uhlí nebo se smířit se sušenkami a ovocem. Často

také nešla voda a sprchovala jsem se vlastně jen studenou. Kohoutková voda se například v Lusace nedoporučuje pít, v Mongu je však většina vody z podzemních studní a je tedy nezávadná. Dá se však kupovat voda balená, případně kohoutkovou vodu ošetřit převařením.

Dětský domov Malého Noe

Praxi jsem vykonávala v Dětském domově Little Noah. Dětský domov je umístěn ve čtvrti Katongo v areálu učňovského centra pro ohroženou mládež. Má pracovní doba byla od 8 do 17 hodin včetně času na dopravu, fakticky jsem tedy v dětském domově trávila čas od 9 do 16 hodin od pondělí do pátku, příležitostně i některé víkendové dny.

V dětském domově se momentálně nachází 12 dětí (9 chlapců a tři dívky), o něž pečuje manželský pár (caregivers, pro děti Mummy a Daddy) a tutorka. Vzhledem k tomu, že děti mají zajištěnou výuku v místní škole a doučování zajišťuje tutorka, byly náplní mé práce především různé volnočasové aktivity, případně pomoc s chodem a organizací domova.

Hlavním úkolem mé stáže byla práce s novým chlapcem Wamundilou, který byl do dětského domova umístěn v květnu letošního roku. Podle dostupných informací žil Wamundila převážnou část jeho života na ulici nebo přebýval na místech poskytujících přístřeší a stravu potřebným. Zde se mu však nedostalo dostatečné péče, především co se týče rozvoje a vzdělání. Nikdy také nenavštěvoval školu a nyní není ani schopen se do klasického vzdělávacího procesu zapojit. Snahou tedy bylo, aby si zvykl na pro něj nový způsob života, přivykl na určitý denní režim a získal další zájmy a aktivity, které by přispěly k jeho rozvoji a pomohly zabránit návratu k jeho předchozímu stylu života.

Zhruba první měsíc stáže chlapci trávili většinu dne ve škole nebo na doučování s tutorkou, svůj čas jsem tedy věnovala právě Wamundilovi. Ten do školy vzhledem k utlumenému vývoje zatím nedochází. Ve spolupráci s caregiverem Lagosem, jsme se mu snažili vštípit určitý denní řád a naučit jej novým dovednostem. Dopolední část programu tvořily zejména sportovní aktivity – hraní fotbalu, tenisu, badmintonu, skákání přes švihadlo, stolní fotbal aj. Vše samozřejmě přizpůsobené místním podmínkám a vybavení, tedy ve velmi zjednodušené formě. Odpoledne bylo vyhrazeno aktivitám jako kreslení, správné držení tužky, hraní pexesa a jiných karetních her, obtahování, učení se jazyku, číslům nebo práci s tabletem, který má dětský domov také k dispozici.

Druhý a třetí měsíc stáže měly děti školní prázdniny, v prostoru domova tak trávily všechny celý den. Mým úkolem bylo tedy vymýšlení a realizace nejrůznějších pohybových nebo vzdělávacích aktivit. Konkrétně se jednalo o hraní společenských her, sportovní činnosti jako fotbal či volejbal, procvičování znalostí angličtiny nebo matematiky formou pracovních listů nebo jednoduchých her, vyrábění z papíru, osvojování geografických znalostí prostřednictvím kresby map, hra na flétnu a zpěv nebo výuka základních operací s počítačem.

V průběhu stáže jsem se účastnila dvou celodenních výletů – na koupaliště a stadion při příležitosti oslav Dne nezávislosti. Třikrát jsem také s dětským domov navštívila místní kostel, výuku v nedělní škole a bohoslužbu. V případě potřeby jsem vypomohla s přípravou jídla, děti jsem učila přípravu českých pokrmů (vánoční večeře, smažený řízek).

Před Vánoci jsem ve spolupráci se zaměstnanci vytvořila seznam vánočních pro nadaci, která projekt financuje. Dárky jsem po schválení seznamu také nakupovala – jednalo se o ošacení a obuv pro každé dítě a hračky. Před Vánoci jsem s dětmi nacvičila divadelní hru.

Cestování

Hlavním turistickým lákadlem Zambie jsou jednoznačně Viktoriiny vodápady a město Livingstone. V okolí Mongu jsem navštívila velký most přes řeku Zambezi a jezero Makapaela. Několik dní jsem strávila v hlavním městě Lusaka, kde je možné navštívit národní muzeum, sochu svobody nebo krokodýlí farmu.

